
NAAR EEN AMBITIEUS EUROPEES INDUSTRIEBELEID

CONCEPTNOTA VAN DE VLAAMSE REGERING

JANUARI 2024

De Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over het wetenschaps-, technologie-, innovatie-, industrie-, en ondernemersbeleid. De raad doet dit zowel op eigen initiatief als op vraag. VARIO werd bij besluit opgericht door de Vlaamse Regering op 14 oktober 2016. VARIO werkt onafhankelijk van de Vlaamse Regering en de partijen in het werkveld. De voorzitter en de negen leden van VARIO zetelen in eigen naam:

Lieven Danneels (voorzitter)

Dirk Van Dyck (plaatsvervangend voorzitter)

Katrin Geyskens

Wim Haegeman

Johan Martens

Koen Vanhalst

Vanessa Vankerckhoven

Marc Van Sande

Reinhilde Veugelers

Het secretariaat is gevestigd in Brussel:

Koning Albert II-laan 35 bus 9

1030 Brussel

+32 (0)2 553 24 40

vario@vlaanderen.be

www.vario.be

**NAAR EEN AMBITIEUS EUROPEES
INDUSTRIEBELEID**
CONCEPTNOTA VAN DE VLAAMSE REGERING

JANUARI 2024

COLOFON

Ontwerp: Vlaamse Overheid/VARIO
Januari 2024

Alle publicaties zijn gratis te downloaden via www.vario.be of via <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties>

Coverfoto © shutterstock

AUTEURSRECHT

Alle auteursrechten voorbehouden. Mits de bronvermelding correct is, mogen deze uitgave of onderdelen van deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van VARIO. Een correcte bronvermelding bevat in elk geval een duidelijke vermelding van organisatiennaam en naam en jaartal van de uitgave.

INHOUD

MANAGEMENT SAMENVATTING	1
EXECUTIVE SUMMARY	2
ADVIES	3
1. KORTE ACHTERGROND	3
2. AANBEVELINGEN	4

ADVIES

1. KORTE ACHTERGROND

Op 3 februari 2023 keurde de Vlaamse Regering de Vlaamse visienota 'Naar een versterkte concurrentiekracht van de Europese industrie' goed: *'De Vlaamse Regering neemt met deze visienota een algemeen standpunt in over de nieuwe Europese strategie voor de concurrentiekracht en legt hiermee de krachtlijnen vast die zullen worden aangehouden bij de verdere standpuntbepaling. Voor Vlaanderen dient de Europese strategie onderbouwd te worden door een sterk industrie- en innovatiebeleid, waarbij voldoende aandacht wordt gehecht aan de energiekost, gerichte financiering en het belang van internationale partnerschappen.'* Er werd toen ook bepaald dat de Vlaamse minister van Economie en Innovatie het initiatief zou nemen om, samen met de minister van Buitenlandse Zaken, in voorbereiding van het Belgisch voorzitterschap van de Raad van Europese ministers, een verdieping van die visienota uit te werken.

Het resultaat is de conceptnota 'Naar een ambitieus Europees industriebeleid', meegedeeld aan de Vlaamse Regering op 15 december 2023: *'Deze conceptnota zet enkele strategische krijtlijnen uit voor een toekomstgericht en proactief Europees industriebeleid. Hij vormt voor Vlaanderen een leidraad tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europese ministers en dient als input voor beleidsdebatten over en aanbevelingen rond toekomstig Europees industriebeleid.'*

Op 20 december 2023 ontving VARIO van Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw Jo Brouns een vraag om advies bij deze conceptnota.

Gezien de korte termijn baseert VARIO zich voor zijn advies voornamelijk op volgende eerder uitgebrachte adviezen:

- [VARIO-memorandum 2024-2029](#): Meer impact door excellentie in innovatie en ondernemerschap (december 2023)
- [VARIO-advies 31](#): Optimaal wegen en inspelen op het onderzoeks-, innovatie- en industriebeleid van de EU (september 2023)
- [VARIO-advies 29](#): Klimaatsprong – programmanota (maart 2023)
- [VARIO-advies 28](#): Buitenlandse private investeringen in O&O en kennisintensieve productie (augustus 2022)
- [VARIO-advies 22](#): Strategische verkenning IPCEI – deel II: afwegingskader om in te spelen op toekomstige opportuniteiten inzake IPCEI (oktober 2021)
- [VARIO-advies 20](#): De SDG's – opportuniteiten voor Vlaamse ondernemingen (oktober 2021)

Voorliggend advies werd besproken tijdens de VARIO-raadsvergadering van 18 januari 2024 en schriftelijk goedgekeurd op 22 januari 2024.

2. AANBEVELINGEN

VARIO vindt het positief dat er binnen de Vlaamse Regering verhoogde aandacht is voor het Europese industriebeleid en dat hierrond ook proactief stappen ondernomen worden. Het Europese onderzoeks-, innovatie- en industriebeleid oefent immers in toenemende mate invloed uit op het Vlaamse beleid ter zake. Als Europees innovatieleider moet Vlaanderen ook de ambitie hebben het Europese beleid mee vorm te geven. Het Belgische Voorzitterschap van de Raad van Europese ministers, waarbij Vlaams minister van Economie en Innovatie Jo Brouns de Raad Industrie zal voorzitten, biedt hiertoe een uitgelezen kans.

De conceptnota 'Naar een ambitieus Europees Industriebeleid' ligt sterk in lijn met recente aanbevelingen van VARIO. Zo onderschrijft VARIO het belang van de koppeling tussen onderzoek-, innovatie- en industriebeleid, het maken van strategische prioriteiten, demonstratie en opschalen, valorisatie, excellentie, toegang van kmo's tot de markt en tot financiering en het belang van stevige fundamenteën met o.a. menselijk kapitaal. VARIO kan zich dan ook in grote mate vinden in de conceptnota en wenst deze nog verder te versterken met een aantal boodschappen. Deze boodschappen zullen een meerwaarde zijn in de gesprekken in het kader van het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europese ministers en beleidsdebatten over toekomstig Europees industriebeleid.

Aanbeveling 1: Belicht meer het belang van het opkrikken van de productiviteitsgroei, rekening houdend met verschillende dimensies

---

In zijn Memorandum 2024-2029 benadrukt VARIO het belang van het duurzaam en multidimensioneel opkrikken van onze productiviteitsgroei door te focussen op innovatie én ondernemerschap. Die groei laat namelijk toe om meer financiële middelen te genereren, waardoor nieuwe investeringen blijvend mogelijk zijn, vooral in innovatie en infrastructuur, om de duurzame transitie te realiseren.

Een verhoogde productiviteitsgroei is ook noodzakelijk i.f.v. van internationale competitiviteit. Het behouden, ontwikkelen of terughalen van waardeketens in/naar Europa heeft op middellange en lange termijn weinig zin als deze niet competitief zijn. Dit is niet evident wanneer in Europese context te kwistig wordt omgesprongen met subsidies. Wanneer de subsidies wegvallen komt immers het competitief aspect terug aan de oppervlakte. **Volgens VARIO is het opkrikken van de productiviteitsgroei dan ook een bepalende factor in het Europese industriebeleid van de toekomst en in de discussie rond projecten van economisch en strategisch belang.**

VARIO volgt ook de kritische noot in de conceptnota m.b.t. de versoepeling van de staatssteunregels (punt 3.2). In advies 31 en het memorandum 2024-2029 haalde VARIO al aan: "*VARIO is er over het algemeen geen voorstander van dat de EU meer inzet op staatssteun via de lidstaten, door het creëren van extra kaders zoals IPCEI en CEEAG om meer steun goedgekeurd te krijgen, of door versoepeling van de staatssteunregels (Tijdelijk crisiskader en Tijdelijk crisis- en transitiekader). Als (kleine) regio met beperkte financiële middelen, komt het level playing field met landen met meer financiële middelen onder druk te staan. Bovendien heeft Vlaanderen als open regio met focus op export er zeker niets bij te winnen als nationale belangen meer gaan spelen. Als we (Vlaanderen n.v.d.r.) toch staatssteun geven hebben we een afwegingskader nodig om keuzes te maken en om convergentie en synergie tussen het Vlaamse en het Europese beleid na te streven.*"

Aanbeveling 2: Koppel niet alleen het innovatiebeleid maar ook het ondernemerschapbeleid aan het industriebeleid en zet technologie- en industrieneutraliteit voorop

---

De conceptnota vertrekt vanuit de noodzaak om het industriebeleid te koppelen aan het onderzoeks- en innovatiebeleid: innovatie als drijvende kracht voor de Europese competitiviteit (punt 2 in de conceptnota). VARIO vindt dit uitgangspunt zeer goed. In het VARIO-Memorandum 2024-2029 **vraagt VARIO namelijk om innovatie terug prominent in het industriebeleid te brengen.**

Daarnaast vraagt VARIO om ook ondernemerschap explicieter op te nemen als drijvende kracht voor het industriebeleid en de Europese competitiviteit. *'VARIO merkt op dat er momenteel veel aandacht gaat naar grote sectoren en actoren binnen het industriebeleid, in het kader van de energie- en klimaattransitie. VARIO erkent dat deze actoren/sectoren hier een belangrijke rol spelen maar vraagt om hier met een open blik naar te kijken; 'creative destruction' mag niet gevreesd worden en dus moet er voldoende ruimte worden gegeven aan nieuwe spelers'* (VARIO-Memorandum 2024-2029). Dit sluit aan bij de conceptnota (punt 4) die aangeeft dat disruptieve, nieuwe technologische oplossingen vaak worden ontwikkeld door kleine, jonge bedrijven.

VARIO herhaalt hier graag zijn oproep om ook in het Europese industriebeleid **technologie- en industrieneutraliteit¹ voorop te stellen**, zodat innovatie- en ondernemerschapsopportunities maximaal kunnen geëxploiteerd worden.

Aanbeveling 3: Waak ook bij de Europese innovatiepijplijn over een goede beleidsmix

---

VARIO onderschrijft het belang van demonstratie- en innovatie-infrastructuur (cf. VARIO-Memorandum 2024-2029), maar adviseert om hier toch breder te kijken, overheen alle TRL-niveaus. VARIO waarschuwt ervoor dat deze innovatiepijplijn kan leiden tot meer top-down initiatieven vanuit Europa.

VARIO herhaalt daarom zijn oproep om de beleidsmix en dus het evenwicht tussen top-down en bottom-up financiering goed te bewaken, ook op Europees niveau. **VARIO verwelkomt absoluut de verschillende initiatieven om de valorisatie van onderzoek te verbeteren, maar vraagt daarbij voldoende oog te blijven hebben voor vrij, bottom-up onderzoek, dit als voedingsbasis voor toekomstige innovaties.** Nog niet alle technologieën voor het realiseren van de verschillende transitie zijn nu al beschikbaar, en er moet ook in de toekomst voldoende input zijn voor de innovatiepijplijn. De vraag om meer in te zetten op valorisatie van onderzoek, en daarbij horende hogere TRL-levels mag volgens VARIO dus niet ten koste gaan van vrije, bottom-up initiatieven.

---

¹ Met technologie- en industrieneutraliteit wil VARIO aangegeven dat men in het beleid duidelijke doelstellingen moet formuleren, maar dat het vrij moet zijn om deze doelstellingen te realiseren op basis van diverse technologieën in diverse sectoren/industrieën.

Aanbeveling 4: Zorg voor meer innovatietalent en internationaal STEM-talent

---

VARIO onderschrijft het belang van menselijk kapitaal voor het realiseren van een competitieve industrie en van de transities. Innovatietalent is één van de vier pijlers in het VARIO-Memorandum. **Er is dringend nood aan meer STEM-talent. VARIO vraagt hierbij om een tweesporenbeleid te volgen: inzetten op meer STEM-afgestudeerden via het onderwijs én STEM-profielen aantrekken vanuit het buitenland.** Beide vragen een geïntegreerde aanpak. Duaal leren, levenslang leren, professionele mobiliteit, hernieuwde focus op basiskennis en STEM zijn sterk verweven. Actief welkomstbeleid, slim retentiebeleid, flexibele taalregelgeving, gestroomlijnde vergunningen werken samen in op het aantrekken en verankeren van internationaal STEM-talent.

Aanbeveling 5: Hanteer een holistische aanpak van transities en SDG's bij het uitbouwen van de industrie – en bij uitbreiding de duurzame economie - van de toekomst

---

Een belangrijke focus van de conceptnota is het uitbouwen van de industrie van de toekomst (punt 3 in de conceptnota). Het belang van de opname van innovatieve technologieën door de industrie en het verzekeren van voldoende financiering voor de groei van ambitieuze Europese bedrijven wordt ook door VARIO onderschreven. Er wordt echter maar heel beperkt verwezen naar transities in het algemeen en naar de Sustainable Development Goals (SDG's). **VARIO vraagt dan ook om de uitbouw van de industrie van de toekomst voldoende holistisch te bekijken. We mogen geen te éézijdige focus hebben op één of twee SDG's² of op de technologische transitie alleen.** VARIO vraagt bijvoorbeeld om voldoende aandacht te hebben voor de sociale aspecten gerelateerd aan de industriële transitie. Die zal onder meer leiden tot nood aan andere vaardigheden bij werknemers (skills-mismatch) met werkloosheid voor sommige groepen tot gevolg. Er moet voldoende aandacht zijn voor het opvangen van dergelijke negatieve gevolgen van de transitie. Dit zal ook bijdragen aan het breder draagvlak dat nodig is voor een succesvolle transitie (zie ook VARIO-advies 29 m.b.t. de klimaatsprong). **In zijn geheel moet er een globaal positieve impact zijn op de SDG's.**

Aanbeveling 6: VARIO ondersteunt het pleidooi voor een verdieping van een eengemaakte Europese kapitaalmarkt voor het stimuleren van ondernemerschap

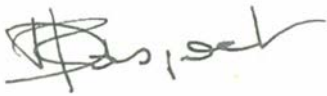

De conceptnota haalt een volledig eengemaakte markt voor kapitaal aan als één van de fundamenteën van een aantrekkelijk ondernemings- en investeringsklimaat: *“Een eengemaakte kapitaalmarkt ontsluit nieuwe financieringsbronnen voor bedrijven, verlaagt de kosten voor het aantrekken van kapitaal en kan particulier kapitaal mobiliseren op Europese schaal. De bestaande fragmentatie in de financiering van de economie zet een rem op het doorgroeipotentieel van veelbelovende, innovatieve start-ups en scale-ups.”* (conceptnota punt 4.1).

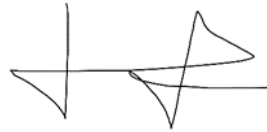
---

² cf. SDG 9 'industrie, innovatie en infrastructuren' en 7 'betaalbare en duurzame energie'

VARIO onderschrijft dit en verwijst in dit verband naar VARIO-advies 4 'Innovatieve hoge groeibedrijven met impact' waarin groeifinanciering als één van de belangrijkste knelpunten werd geïdentificeerd voor hoge groeibedrijven. VARIO steunt dan ook het pleidooi dat de EU haar inspanningen moet intensifiëren om een volledig ontwikkelde en goed functionerende kapitaalmarktenunie (KMU) te ontwikkelen. Dit zal ondernemerschap in het algemeen, maar ook specifiek onze start-ups en scale-ups ten goede komen.

Danielle Raspoet
directeur

Lieven Danneels
voorzitter

//

Dit advies is voorbereid door de VARIO-staf:

- Annelies Wastyn
- Danielle Raspoet

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

Vlaanderen
is ambitieus

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

Vlaanderen
is ambitieus

Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen

Koning Albert II-laan 35 bus 9

1030 Brussel

+32 (0)2 553 24 40

vario@vlaanderen.be

www.vario.be